

Revitalisering middelbaar beroepsonderwijs

Ede/Wageningen, juni 2005

Jan Geurts, lector Pedagogiek van de Beroepsvorming aan de Haagse Hogeschool. Hij staat bekend om zijn uitgesproken mening over innovatie én om de beeldende manier waarop hij dat heeft weten te verwoorden in zijn intrede. De organisatie van de Bve-managementconferentie vroeg hem een presentatie te verzorgen. Locatie: de boot van Nijmegen naar Kalkar in juni 2005. Thema: Herontwerp MBO: een hete aardappel of vlindereffect. Een verslag.

Deze zonnige voorjaarsdag in 2005 leent zich bij uitstek voor een gesprek over vlinders. Maar dan moet het stadium van de 'hete aardappel' eerst worden gepasseerd, stelt Jan Geurts. 'Voor succesvol herontwerp van het beroepsonderwijs is betrokkenheid en draagvlak van scholen noodzakelijk. Herontwerp vraagt daarom om sturing naar zelfsturing. Te veel veranderingen worden van bovenaf dwingend opgelegd, met als gevolg dat zij als een hete aardappel door de organisatie gaan zonder gewenst effect te sorteren. Het is de kunst om het herontwerpproces zo in te richten, dat het iets wordt van de betrokkenen zelf. Dat het een het ander wel in gang zet. Het vlindereffect. Het succes van het proces hangt volgens Jan Geurts af van vijf factoren. Vijf uitdagingen, die hieronder worden toegelicht.

Stel de inhoud centraal

'Een inhoudelijk onderwijsidee dient het herontwerpproces te organiseren. Scholen moeten een keuze maken voor een eigen beroepsagogiek en hun organisatie daarop afstemmen. Niet omgekeerd. Kies een concept dat bij de school past, dat aansluit op de eigen geschiedenis, competenties en ambities. Gezien de druk op scholen moet je zorgen dat je niet verzandt in een invuloefening voor de bestaande arbeidsmarkt, maar inzetten op maximale talentontwikkeling van de leerling.'

Dialoog met alle actoren

'Het succes van herontwerp staat of valt met betrokkenheid. Dit betekent dat je in dialoog moet gaan met alle actoren. Afdwingen is zinloos. Verandering moet gedragen worden door alle betrokkenen. Dat vraagt om mensbepalend in plaats van mensonafhankelijk organiseren. Onderschat nooit de pijn en moeite die verandering kost. Management, docenten, leerlingen, werkgevers: ze krijgen allemaal een andere rol. Creëer ruimte voor proefondervindelijk leren en zorg voor deskundige en zorgvuldige begeleiding.'

Competent in regionale context

'Scholen zijn gewend overheidsgericht te werk te gaan. De overheid vertelde wel wat er moet gebeuren. Dat is niet meer aan de orde. Hét beroepsonderwijs en dé arbeidsmarkt bestaan niet. Herontwerp vindt plaats in de regionale omgeving. Lef, creativiteit, omgevingsintelligentie: daar gaat het om. Er moet snel een einde worden gemaakt aan de huidige regelgeving die niet uitnodigt tot vernieuwen. Dit leidt tot een innovatieparadox en werkt herontwerp tegen.'

Een kwestie van blijven leren

'Waar we naartoe moeten, is een situatie van voortdurend leren. Als je uitsluitend bezig bent met een herordening van stabiliteit en zekerheid, dan blijf je aan het herontwerpen. Het is de kunst om de eigen kerncompetenties voortdurend af te stemmen met de omgeving. En lering te trekken uit succes en mislukking. Lerende scholen dus''

Niet taakgericht, maar resultaatgericht

‘Herontwerp is geen doel op zich. Het doel is beter en aantrekkelijker onderwijs. Voor leerling en voor arbeidsmarkt. Het huidige beroepsonderwijs staat te ver af van deze twee grootheden. Het is gericht op de grote massa en middelmaat, er is geen plek voor variëteit en dynamiek. Het is zaak het beroepsonderwijs snel uit deze identiteitscrisis te trekken. Het herontwerpproces biedt een grote kans tot revitalisering. En ik heb goede hoop: immers in tegenstelling tot apen zijn wij mensen wel in staat tot zelfreflectie en kunnen we ons dus aan de haren omhoog trekken!’